

ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ОЦІНКИ ЯКОСТІ ЕЛЕКТРОННИХ ВИДАНЬ

Якість сайту залежить від багатьох складників та якості технічного завдання на його розробку. Здійснюється оцінка якості сайту лише на основі тих показників, які можна перевірити за визначеними критеріями: інформативністю, якістю тематичного змісту, структурою, навігацією, компонованням та ілюстративністю. Розглядається мережевий проєкт як об'єкт для критики, важливим аспектом якого є призначення сайту. Формуються загальні засади можливості оцінки концепції викладу інформації на сайті з професійної точки зору.

The quality of the site depends from various components and the quality of technical specification for a development site. Assessment of site quality can be achieved only on the basis of those indicators that can be checked according to defined criteria. For objective evaluation of the site does not properly use floating factors, and stable criteria of quality. This being informative, the quality of thematic content, structure, navigation, layout and illustrations. That is what the end result for a specific project is determined by general terms information and artistic value. Considering the power project as an object for criticism, do not take into account its relative factors such as: rating, citing its other traffic, the authority of its creator. An important aspect is such as destination site. Does the resource capacity to perform tasks. The potential functionality of the site: the project must be designed so as to perform the necessary functions for which it is intended. The general principles of the concept of accessing information at the presentation from a professional point of view.

1. ВСТУП

Сайт — це інформаційний ресурс, тому саме інформація є найважливішим показником його якості. Користувачі шукають та відвідують, як правило, саме такі сайти — наповнені конкретною, цікавою, сучасною інформацією. Інформаційне наповнення — перша ознака якісного сайту, а також ефективний засіб зробити його привабливим для відвідувачів.

¹Українська академія друкарства

2. ЗАГАЛЬНІ ОЗНАКИ ЯКОСТІ САЙТУ

Зазвичай люди оцінюють все за зовнішнім виглядом, сайти — не виняток. Проте дизайн сайту, його естетичні особливості, стиль — це ще й важливі складники зручної роботи. Крім того, сайт який подобається візуально, хочеться роздивитися, ознайомитися з його інформацією — і це теж є особливою ознакою якості ресурсу [3, 5, 7].

Зручність роботи на сайті, простота навігації у ньому, можливість знайти саме те, що потрібно, не затрачаючи при цьому багато часу на «блукання» по ньому — ще одна категорія, яка характеризує його якість. У разі, якщо людина знаходить цікавий сайт, вона часто його відвідує і після вивчення викладеної інформації — сайт стає нецікавим. Тому інформаційне оновлення — необхідна ознака його розвитку. Вміст сайту має бути наповнений власною інформацією, а не взятою з інших сайтів. Це важливий аспект, тому що копіювання інформації часто є незаконним, слід враховувати збереження права на інтелектуальну власність. До того ж варто пам'ятати про цінність та унікальність інформації, що є неповторною та відрізняється від іншої, і яка розміщена лише на конкретному сайті [4, 7].

2.1. Критерії якості для бізнес сайтів

Щодо бізнес-сайтів, то в них також є свої критерії:

- середня кількість відвідувачів сайту на день;
- середня кількість сторінок сайту, які переглянули відвідувачі;
- середня вартість залучення одного відвідувача;
- середня кількість реальних покупців сайту у відсотковому співвідношенні до загальної кількості відвідувачів;
- термін окупності сайту;
- рентабельність сайту;
- час роботи сайту у штатному режимі без потреби його редизайну;
- середній час, який відвідувач провів на сайті (якщо менше однієї хвилини — поганий результат, якщо більше п'яти — дуже хороший).

Кінцева якість сайту залежить від багатьох складників, основним з яких є якість технічного завдання на розробку сайту. Якщо в такому завданні закладені показники, які не відповідають поставленим перед конкретним бізнесом задачам, і відповідно перед сайтом, тоді його кінцева якість не відповідатиме якості сучасного бізнес-сайту. Його оцінювання можна здійснити лише на основі тих показників, які можна перевірити за визначеними критеріями [1–2; 6].

2.2. Сталі та відносні критерії оцінки

Для об'єктивного оцінювання сайту коректно використовувати не плаваючі фактори (художній образ, графічне оформлення), а стійкі критерії аналізу якості: його інформативність, якість тематичного

змісту (контенту), структуру, навігацію та компоновання, ілюстративність тощо — все те, що в кінцевому результаті для конкретного проекту визначається узагальнюючим терміном — інформаційна та художня цінність.

Насамперед, інформація про техніку, засоби та способи оцінювання сайту адресована замовникам веб-проектів та авторам технічних умов (технічних завдань), веб-майстрам і дизайнерам, творцям тематичного та спеціалізованого контенту для веб-проектів, а також усім, хто бажає заробляти гроші в Інтернеті.

Крім того, розглядаючи який-небудь мережевий проект як об'єкт для критики, потрібно повністю ігнорувати всі його наявні відносні фактори: рейтинг, його цитування іншими, відвідуваність, а також авторитетність його творця. Підхід до оцінювання сайту має бути цілком однаковим як для проекту, створеного професійним веб-дизайнером, так і для ресурсу, автором якого є недосвідчений початківець. Річ у тому, що створення веб-проектів — це, насамперед, творчість. І в жодному разі не варто вважати, що результатом роботи досвідченого професіонала буде якийсь шедевр — так само, як інколи початківці демонструють доволі цікаві проекти.

2.3. Призначення сайту

Важливим є такий аспект як призначення сайту. Чи має ресурс здатність виконувати поставлені завдання?

Уведемо такий оцінювальний фактор як потенційна функціональність сайту: проект має бути створений так, щоб повною мірою бути здатним виконувати необхідні функції, для яких призначений цей проект. Насправді, не важко проаналізувати сайт за таким принципом: спочатку визначаємо призначення проекту, потім, відповідно до цього, встановлюємо міру його функціональності і складаємо перелік необхідних та достатніх критеріїв оцінки з потрібною ієрархією.

З точки зору професійного підходу до методики оцінювання сайту, призначення проекту — дуже важливий критерій. Усі інші фактори (тематичне наповнення, художнє оформлення) відносно нього є, якщо не другорядними, то хоча б мають розглядатися лише після оцінки призначення проекту. Для цілей власника не має значення ні повнота досліджень висвітленої теми, ні динамічність чи інтерактивність сайту, ні всі інші естетичні критерії аналізу сайту — якщо ресурс виконує свою функцію, нехай навіть службового сателіту, який є фундаментом для основного проекту. Отже, спочатку потрібно визначити ціль створення ресурсу, внаслідок чого можна встановити, наскільки ретельно слід характеризувати всі інші оцінювальні фактори.

3. КРИТЕРІЇ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ОЦІНКУ САЙТУ КОРИСТУВАЧЕМ

Важливо враховувати ще декілька критеріїв під час створення якісного сайту. 95% того, що зазвичай називають веб-дизайном — це типографіка.

3.1. Розмір шрифту

Попередньо налаштований браузером розмір шрифту для великих текстів переважно незначний, його важко сприймати, браузери виставляють його за замовчуванням. При створенні браузера передбачалося, що він показуватиме текст саме цього розміру. Коли користувач читає такий текст, він не має бажання натискати на кнопки збільшення або зменшення шрифту, не хоче змінювати свої налаштування, він просто хоче читати. Він хоче, щоб текст був налаштований максимально близько до його вподобань. Спочатку складніше зробити досконалий макет сайту з великим розміром шрифту, але це допоможе зробити простішим, більш доступним і зрозумілим сайт для користувача. Завантажити на сайт інформацію неважко, а от зробити його простим і зручним для користування складніше. Спочатку дивуватиме користувача великий попередньо встановлений у браузері розмір шрифту. Однак з часом користувач вже не захоче читати текст менший, ніж 100% або 1 em.

3.2. Ширина рядка

Ширина рядка набору має бути пропорційна до розміру шрифту. Надто широкі рядки стомлюють очі і призводять до несприятливого психологічного ефекту. Надто вузька колонка також недоречна, оскільки порушує безперервність читання. Зайвий частий рух очима для зміни рядка відштовхує читача від читання.

Наявність «повітря» навколо тексту знижує напругу, внаслідок чого легше сконцентруватися на змісті тексту. Не потрібно намагатися заповнити вікно браузера цілком. Те, що порожній простір виглядає краще, — не побічний ефект, а логічний наслідок функціонального дизайну.

Не менш важливим елементом є ширина колонки. Слід переконатися, що ширина рядка не дуже велика, а також, що залишилося досить порожнього місця ліворуч і праворуч від колонки тексту. Це допоможе очам легше «перестрибувати» з кінця одного рядка до початку іншого. Якщо рядок тексту з масштабованою шириною, тоді не потрібно налаштовувати ні розмір вікна браузера, ні розмір шрифту.

Звідси випливає таке основне правило — слід подавати 10–15 слів на рядок. При гумовій верстці з розміром шрифту 100% стандартна

рекомендація для більшості розширень екрана — колонка шириною 50% від ширини вікна браузера.

3.3. Приємна для очей міжрядкова відстань

Фахівці з читання вважають, що щільно стиснуті по вертикалі рядки сповільнюють швидкість читання, оскільки верхній і нижній рядки схоплюються оком одночасно. Це ж стосується випадків, коли інтервал надто великий. Щодо стандартного інтервалу, то він вважається замалим. Якщо збільшити міжрядкову відстань, текст читатиметься набагато легше. Звичайна рекомендація — інтервал 140% від стандартного.

3.4. Якісний колірний контраст

Недопустимим є поєднання сірого тексту на світло-сірому і жовтому фонах, на білому тлі; жовтий текст на червоному тлі, зелений текст на червоному фоні тощо.

3.5. Ніякого тексту картинками

Користувачі хочуть мати можливість шукати в тексті, копіювати та зберігати його, виділяти курсором мишки під час читання. Текст у вигляді картинки може виглядати презентабельно, але візуальне зображення в мережі не є головним. Основне — це взаємодія та інформація, яка має бути доступною для читання, використання, масштабування, цитування і пересилання.

4. КРИТЕРІЇ ЯКІ ВАРТО ВРАХОВУВАТИ ПРИ СТВОРЕННІ САЙТУ

Якщо створений сайт функціонує в мережі, то можна оцінити концепцію викладу інформації на ньому з професійного боку.

Сайт розглядають на загальних засадах, тому при безплатному наданні такої послуги оцінювання сайту може продовжуватися невизначений термін. Це основний недолік такого виду оцінювання сайту. Для того, щоб сайт оцінили експерти за один чи два дні позачергово — потрібно заплатити визначену суму грошей. Однак — це виправданий крок, адже тоді власник сайту матиме інформацію про основні помилки та недоліки при його створенні та експлуатації.

Загалом оцінювання сайтів проводять за різними критеріями сайтобудування.

За кодом сторінки:

- перевірка на наявність помилок у коді html;
- перевірку посилань: працездатність, наявність потрібних атрибутів;
- відповідність коду html стандартам мови;
- відповідність таблиць стилів CSS стандартам мови;

- відповідність елементів мови xml (rss - фіди) стандартам мови;
 - недоречність використання визначених тегів у тексті сторінки;
 - перевантаженість коду;
 - поради експертів як правильно оптимізувати сторінки на сайті власника;
 - тестування веб-додатків на сайті.
- Оцінювання **дизайну** включає:
- перевірка якості навігації на сайті;
 - зайві елементи в дизайні сторінок сайту;
 - коректність відображення сторінки у різних браузерах;
 - загальні зауваження та поради щодо поліпшення юзабіліті проекту;
 - поради щодо оптимізації графіки на сайті.
- Розкрутка (популяризація) сайту* включає:
- визначення та аналіз статистичних показників сайту;
 - аналіз видимості сайту в пошукових системах Інтернету (індексація сторінок, коректність файлу robots.txt);
 - аналіз основних тегів сторінки (аналіз заголовку сторінки, тегів h1-h6, strong, b, i, p та інших), оптимізація яких впливає на рангування сайту в пошуку;
 - аналіз кількості посилань, перевірка якості встановлених посилань на сторінці, поради щодо оптимізації внутрішніх посилань для пошукових систем;
 - визначення якості оптимізації сторінки за ключовими словами (а також аналіз кількості ключових слів на сторінці, поради щодо поліпшення текстів на сайті) та перспективи сторінки бути популярною за цими словами, відповідно до наявного рівня оптимізації сайту;
 - аналіз ефективності розміщення банерної та контекстної реклами, поради щодо оптимального налаштування;
 - перевірка на відповідність критеріям якісного сайту різних пошукових систем;
 - аналіз та пошук проблем індексації сайту (склеювання сторінок, причини банів, коректність robots.txt, файлів Sitemaps, метатегів, HTTP-заголовків, редиректів 301 та 302, помилок сервера 404, 505 тощо);
 - огляд сайтів-конкурентів.

Варто зауважити, що «ринкові» показники сайту (позиція в пошуковій видачі, дані про рангування та ступінь цитування, відвідуваність ресурсу) здебільшого є викривленими та необ'єктивними. Сьогодні характеристики майже повністю залежать від майстерності оптимізаторів.

Технічна сторона містить:

- коментарі щодо якості поля, на якому знаходиться сайт;
- проблеми швидкості завантаження сторінки;
- доступність сервера;
- поради щодо оптимізації місця для сайту.

Такий звіт про сайт надають у форматі електронної книги, внаслідок чого замовник чи власник сайту отримує один файл, зручний для використання. Звичайна домашня сторінка користувача, розміщена на безплатному хостингу, може бути розглянута та оцінена як і професійний сайт визначеної тематики.

5. ВІДНОСНІ ТА ОБ'ЄКТИВНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ САЙТУ

Часто на практиці аналіз сайту поширюється на комплекс критеріїв оцінювання, до повного переліку яких входять відносні й об'єктивні. Аналіз сайту, який здійснюють за відносними факторами, не можна вважати навіть наполовину об'єктивним.

Наприклад, варто розглянути який-небудь український ресурс, при цьому обов'язково вибрати достойний — тобто оригінальний, пізнавальний, грамотний та цікавий. Потрібно здійснити повномасштабну оптимізацію, досягнути його рейтингової видачі в перших рядках пошукової системи. Ймовірно, що аналіз сайту дасть можливість нам високо оцінити цей проект. Потім потрібно зробити якісний переклад його контенту на англійську мову та опублікувати в англійській зоні. Результат виявиться зовсім непередбачуваним, бо навіть, якщо тема нашого гіпотетичного проекту виключно актуальна, а контент пізнавальний та бездоганний, цілком можливо, потрібно буде знову виконати повну (або часткову) оптимізацію сайту, цього разу щодо кон'юнктури «місцевого» ринку (вірогідність «50 на 50»).

Так, використання в методиці аналізу сайту відносних оцінювальних факторів обов'язково робить відносним і сам результат. Причому, цей результат буде актуальним лише до появи таких мережевих ресурсів, які необов'язково достойніші в площині інформаційної та художньої цінності, проте більш оптимізовані. Щодо об'єктивності аналізу сайту, дійдемо висновку, що результати рейтингової видачі не є абсолютним показником, який дає змогу визначити цінність викладених матеріалів на сайті. Отже, рангування ресурсів у сучасних пошукових системах настільки відносне, наскільки відносні критерії оцінювання. Відповідно до наявних методів та засобів, які використовують пошукові системи, об'єктивно здійснити аналіз сайту практично неможливо. Результат видачі сам

собою є відносним, оскільки залежить не від фактичної якості матеріалів проекту, а саме від майстерності його оптимізатора.

5.1. Оцінювання сайту у мережі

Сьогодні набирають популярності ресурси, завдяки яким можна перевірити якість свого сайту. Наприклад, на сайті <http://cys.ru/> — можна безплатно і за кілька секунд отримати оцінку свого сайту. Наведемо деякі спостереження. Сайт відомого дизайнера Джеффри Зельдмана (www.zeldman.com) здобув всього 632,5 балів з тисячі можливих і отримав таку оцінку: «Прекрасні скрипти! Відвідувачі дуже люблять, коли сайти наповнені скриптами! Середній рівень технічного виконання. Наявні недоліки в коді. Без фантазії, шаблонно забезпечена функціональність сторінки. Нормальний дизайн. Погана сумісність з різними браузерами, застосування нестандартних прийомів, які потребують плагінів або конкретних версій браузерів». До сайту іншого визнаного дизайнера Дейва Ши (www.csszengarden.com) кібераналітик поставився лояльніше — 712 балів. Коментарі подані такі ж самі, окрім одного речення: «Повна відсутність графіки — ознака лаконічності чи скупості».

Очевидно, що кібераналітик розрізняє табличну та блокову верстки, бачить скрипти, але зображення він бачить лише за наявності на сторінці тегу ``. Фонових зображень він не бачить, але це не дивно, оскільки відповідно до стандарту XHTML1.0 Strict інформувати про це має таблиця стилів, а не HTML-код. Виникає питання як власники цього ресурсу можуть пояснити принцип роботи кібераналітика [8].

Ще один нестандартний XHTML аналізатор. У мережі Інтернет існує кілька загальнодоступних сайтів, які намагаються аналізувати якість інших сайтів. Причому якість аналізу переважно посередня, проте люди цим користуються, інколи намагаючись отримати корисну для себе інформацію. Ось як виглядає версія такого аналізатора xhtml.siteum.ru. Цей механізм уважно вивчає код, який зверстано на вказаній користувачем сторінці. Опісля видає зауваження щодо спірних місць. Для тих, хто демонструє такі оцінки на своїй сторінці, цей аналізатор видає число, яке всі зможуть побачити.

Сайт можна оцінити ще за електронною адресою <http://bizinformation.org/ua/>. Увівши при цьому у поле «Вартість» назву сайту — отримаємо багато корисної інформації.

Наприклад: www.i.ua. Отримуємо такий результат у вигляді таблиці:

Оцінка (вартість веб-сайту) — 9,49 мільйони;
Перегляд сторінок за день — 709539;
Відвідувачів за день — 121476;

Місце у світі — 1855;
Місце в Україні — 18;
Кількість переглянутих сторінок — 6804341;
Зовнішні посилання — 528580.

Ще є клавіша, натиснувши на яку, з'явиться віконечко, що можна розмістити на своєму сайті з його вартістю [4].

6. ВИСНОВКИ

Розглянувши різні методи оцінювання сайтів, можна сформулювати основну аксіому методики оцінювання сайту так: повноцінний мережний ресурс можна побудувати виключно за тими критеріями, за якими в результаті його оцінюватимуть.

1. *Анализ сайта — бесплатный seo сервис. Проверка тИЦ и PageRank сайта [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.setlinks.ru/stat/>*
2. «Журнал Quaer» — *Наука и образование сегодня [Электронный ресурс]. — Режим доступа: http://www.myucoz.ru/publ/9-1-0-31_3. Закревська О. Електронні видання: процеси стандартизації і проблеми бібліографічного опису / О. Закревська // Наук. зап. Ін-ту журналістики. — К., 2006. 4. Мій сайт коштує — Your website value? [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://bizinformation.org/ua/>*
5. *Осипов Б. В. Математические методы и ЭВМ в стандартизации управлений качеством / Б. В. Осипов, Е. А. Мировская. — М. : Изд-во стандартов, 1990. 6. Проверка сайта [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://xhtml.siteum.ru/>*
7. *Электронные издания: Основные виды и выходные сведения: ГОСТ 7.83-2001. — [Действующий 15.09.2010]. — Минск : Межгосударственный Совет по стандартизации, метрологии и сертификации, 2001. 8. Cybernetic Analytic System [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://cys.ru/>*